

***Digitalis obscura* L. subsp. *obscura* i
Salvia aethiopsis L. al Solsonès**

***Digitalis obscura* L. subsp. *obscura*
and *Salvia aethiopsis* L. in the Solsonès
county**

Rebut: 24.04.12
Acceptat: 30.05.12

Es comenta el descobriment de dues plantes no citades fins ara per a la comarca del Solsonès i excepcionals en l'àmbit pirinenc. Els dos tàxons són d'ecologia i distribució diferents, però tenen en comú el fet que els nuclis trobats al Solsonès podrien tenir un caràcter inestable o temporal.

Digitalis obscura* L. subsp. *obscura

Solsonès: Lladurs, vessant sud-oest del serrat de la Fusta, 31TCG7356, 820 m; pineda jove de *Pinus nigra*, amb sotabosc de jonceda (*Aphyllanthion*), i clarianes pedregoses amb timonedes, 2-VII-2011, P. Aymerich & D. Guixé (BCN 86.944).

Tàxon de distribució ibèrica oriental, amb límit septentrional al marge sud de la depressió de l'Ebre (Sistema Ibèric i muntanyes Catalàniques). Les poblacions més septentrionals conegudes a Catalunya es troben en l'àmbit del massís del Garraf (Bolòs *et al.*, 2004), de manera que la localitat del Solsonès n'amplia l'àrea uns 100 km cap al nord-oest. Segons la informació disponible, es tracta també d'una de les dues úniques citacions de l'espècie al marge nord de la depressió de l'Ebre, en zones subpirinenques, ja que fins ara només havia estat indicada per a una localitat del Sobrarb aragonès (Villar *et al.*, 2001).

A la localitat del Solsonès s'hi ha observat un sol individu, que l'any 2011 presentava

cinc ramificacions basals i estava molt lignificat, i per tant ja devia tenir uns quants anys. Es van fer prospeccions en zones pròximes i amb hàbitats potencials, però el resultat va ser negatiu. En conseqüència, no es pot afirmar que hi existeixi una població de *D. obscura* i es planteja la possibilitat que es tracti d'un individu arribat de forma accidental. Aquesta situació és similar a la de l'única citació subpirinenca de l'Aragó, que també correspon a un sol individu no retrobat i del qual es va apuntar que potser tenia caràcter accidental (Villar *et al.*, 2001). Encara que les circumstàncies de totes dues citacions suggereixin certament una arribada accidental, sembla improbable que una planta amb una capacitat de disseminació a llarga distància no gaire gran pugui dispersar-se a desenes de quilòmetres i travessar la depressió de l'Ebre. El mecanisme de disseminació possible en casos com aquests pot ser el transport antròpic, tot i que la localització de l'individu del Solsonès no fa pensar que aquesta n'hagi estat la via d'arribada, perquè es troba apartat de vies amb trànsit intens i en un ambient poc pertorbat. Si no es tracta d'una presència accidental, en anys vinents se'n podria localitzar una població en alguna zona pròxima.

***Salvia aethiopsis* L.**

Solsonès: Lladurs, camps de Borrells, al nord del serrat del castell de Lladurs, 31TCG7757, 990-1000 m; molt abundant en un antic camp transformat en pastura seca, nitrificat per les vaques, 21-VI-2009, P. Aymerich (BCN 86.948). Amb diverses observacions entre els anys 2009 i 2011.

Espècie pròpia d'indrets de tendència climàtica continental. Molt localitzada a Catalunya, on té la major part de les poblacions al massís del Port (Bolòs *et al.*, 2003; Sáez *et al.*, 2010). En l'àmbit pirinenc, en sentit ampli, només ha estat indicada per a quatre indrets: vers el 1960 fou observada a Llinars, localitat

del Berguedà pròxima al límit amb el Solsonès (Vives, 1964), però no s'hi ha retrobat, i més endavant fou descoberta en tres localitats de l'Alt Urgell al nord i al sud de la serra del Cadí (Blasco, 1981; Aymerich, 1998), en les quals encara l'hem pogut observar l'any 2010. Tots aquests nuclis prepirinencs són puntuals i tenen molt pocs exemplars, motiu pel qual l'any 2009 va resultar sorprenent trobar-ne una població molt extensa i nombrosa als camps de Borrells de Lladurs, que ocupava una superfície pròxima a les 10 ha i reunia milers d'individus. El juny de 2011 s'ha tornat a visitar la localitat i s'hi ha confirmat la persistència de *S. aethiopsis*, que encara hi era relativament abundant, amb més de 500 individus en floració; en aquesta ocasió, també es van observar una setantena d'individus de l'espècie morts i secs (de l'any anterior) en una parcel·la diferent, però poc apartada i situada dins el mateix quadrat UTM d'1 × 1 km.

Segons hem sabut, per converses amb el propietari dels terrenys, la gran parcel·la on es concentra la població de sàlvia és destinada a pastura extensiva de vaques des de fa més de vint anys, i durant un curt període fou utilitzada també com a pista d'aterratge d'avionetes. Alguns anys s'hi fa una llaurada superficial, s'hi planten herbes farratgeres i aquestes són dallades. Supposem que aquest tipus de gestió de la parcel·la, que pertorba el sòl intermitentment i el manté nitrificat a causa de la pastura, ha resultat molt favorable per al manteniment i la proliferació de *S. aethiopsis*, ja que és una planta lligada a sòls pertorbats i rics en nutrients de zones assolellades i amb clima de tendència continental (dues condicions, aquestes darreres, que també presenta la zona). De fet,

la dinàmica d'aquesta població resulta interessant perquè recorda més el que l'espècie mostra en llocs on ha estat introduïda i es comporta com a planta invasora –com en les pastures de l'oest d'Amèrica del Nord, on és objecte d'esforços notables per controlar-la (p.ex., Coombs *et al.*, 2008)– que no pas la de les poblacions autòctones de la Mediterrània occidental, on sol tenir una demografia poc expansiva.

PERE AYMERICH* & DAVID GUIXÉ**

* C/ Barcelona, 29. 08600 Berga.

** Centre Tecnològic Forestal de Catalunya. Ctra. de Sant Llorenç de Morunys, km 2. 25280 Solsona.

Bibliografia

- AYMERICH, P., 1998. Aportació al coneixement florístic del nord de Catalunya. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 66: 41-57.
- BLASCO, A., 1981. *Salvia aethiopsis* L. In: Notes breus sobre la flora dels Països Catalans. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 46: 156-157.
- BOLÒS, O. DE; FONT, X. & VIGO, J. (ed.), 2003. *ORCA: Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*. Vol. 12. Secció de Ciències Biològiques. Institut d'Estudis Catalans.
- BOLÒS, O. DE; FONT, X. & VIGO, J. (ed.), 2004. *ORCA: Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*. Vol. 13. Secció de Ciències Biològiques. Institut d'Estudis Catalans.
- COOMBS, E. M.; MILLER, J. C.; ANDRES, L. A. & TURNER, C. E., 2008. Biological control of Mediterranean sage (*Salvia aethiopsis*) in Oregon. *Proceedings of the XII International Symposium on Biological Control of Weeds*, La Grande Motte, França, 22-27 abril, 2007-2008: 521-527.
- SÁEZ, L.; AYMERICH, P. & BLANCHÉ, C., 2010. *Llibre Vermell de les plantes vasculares endèmiques o amenaçades de Catalunya*. Ed. Argania. Barcelona. 811 p.
- VILLAR, L.; SESÉ, J. A. & FERRÁNDEZ, J. V., 2001. *Atlas de la flora del Pirineo aragonés*. Vol. II. Instituto de Estudios Altoaragoneses-Consejo de Protección de la Naturaleza de Aragón. Osca.
- VIVES, J., 1964. Vegetación de la alta cuenca del Cardener. Estudio florístico y fitocenológico comarcal. *Acta Geobotánica Barcinonensis*, 1: 1-218.